

ტესტი ქართულ ენასა და ლიტერატურაში

2014

ინსტრუქცია

თქვენ წინაშეა ტესტის ბუკლეტი და პასუხების ფურცელი.

**გაითვალისწინეთ, გასწორდება მხოლოდ პასუხების ფურცელი!
პასუხების ფურცლის გაკაცვა დაუშვებელია!
ტესტის ბუკლეტი შეგიძლიათ გამოიყენოთ შავი სამუშაოსათვის!**

ტესტის მაქსიმალური ქულაა - 80.

№№ 13-34 დავალებების პასუხები შეგიძლიათ ტესტის ბუკლეტში შემოხაზოთ და გადაიტანოთ პასუხების ფურცელში შემდეგნაირად: ყოველი დავალების ნომრის ქვეშ განთავსებულ უჯრედებში **X** ნიშანი უნდა დასვათ იმ უჯრედში, რომელიც, თქვენი აზრით, სწორ პასუხს შეესაბამება.

პასუხების გადატანისას არ აგერიოთ დავალებების ნომრები!

პასუხების ფურცელში დაშვებული შეცდომის შემთხვევაში მთლიანად გააშაგეთ არასწორად მონიშნული უჯრედი და იმავე ნომრის გასწვრივ მონიშნეთ სხვა.

№№ 1-12 და 35 დავალებების პასუხები შესაბამისი ნომრების გასწვრივ უნდა გადაიტანოთ პასუხების ფურცელში.

№ 35 დავალება სამი ნაწილისაგან შედგება: ა), ბ) და გ). პასუხების ფურცელშიც ამგვარადაა მითითებული.

სავალდებულოა, რომ № 35 დავალების ა), ბ) და გ) ნაწილები პასუხების ფურცელში საგანგებოდ ამ ა), ბ) და გ) ნაწილებისათვის გამოყოფილ ადგილებში გადაიტანოთ.

№ 35 დავალების თითოეული ნაწილი (ა, ბ, გ) ცალ-ცალკე სწორდება შეფასების სხვადასხვა სქემის მეშვეობით და, ამდენად, ამ დავალების შემადგენელი ნაწილების ერთმანეთში არევა **დაუშვებელია**.

ბახსოვდით: აუცილებელია ყველა პასუხის გადატანა პასუხების ფურცელში!

გაითვალისწინეთ, არ გასწორდება ის დავალება, რომელიც პასუხების ფურცელში საგანგებოდ ამ დავალებისათვის გამოყოფილ ადგილას არ იქნება გადატანილი!

არსად მიუთითოთ თქვენი სახელი და გვარი და არც პიროვნების იდენტიფიცირების სხვა საშუალება, წინააღმდეგ შემთხვევაში ნაშრომი არ გასწორდება!

ტესტის შესასრულებლად გეძლევათ 5 საათი.

გისურვებთ წარმატებას!

654044

I. ქართული ენა

(2) 1. XVIII საუკუნეში იყო მცდელობა სალიტერატურო ენაში დამკვიდრებულიყო სასულიერო მწერლობის ნორმები.

ვის სახელს უკავშირდება ეს მცდელობა და რა სახელწოდებით არის ცნობილი თეორია, რომელიც ამ პროცესს დაედო საფუძვლად?

---

(2) 2. განმარტეთ, რას ეწოდება კალკი (მოიყვანეთ მაგალითი).

---

(1) 3. მოსწავლემ დაწერა: *ეს მოვლენა სრულიად გააშუქა ადგილობრივმა ტელეარხმა.*
აუხსენით მოსწავლეს, რა ხარვეზი აქვს ამ წინადადებას.

---

(1) 4. მოსწავლემ დაწერა: *დიდრონი ვიფქები ნარ-ნარად ეშვებოდნენ ციდან.*
განუმარტეთ მოსწავლეს, რა უნდა იცოდეს, რომ არ დაუშვას ანალოგიური შეცდომა.

---

(2) 5. მოსწავლემ დაწერა: *იმათმა შემოგვითვალეს, რომ მალე გვესტუმრებოდნენ.*
მიუთითეთ მას, რა შეცდომა დაუშვა.
განუმარტეთ მოსწავლეს, რა უნდა იცოდეს, რომ არ დაუშვას ანალოგიური შეცდომა.

---

(1) 6. მოსწავლემ დაწერა: *საღამოობით ბუხართან ვიჯექით და ვმუსაიფობდით.*
განუმარტეთ მოსწავლეს, რა უნდა იცოდეს, რომ არ დაუშვას ანალოგიური შეცდომა.

---

(2) 7. მოსწავლემ დაწერა: როდესაც ვხელოფთ ბუნებას, ამით მისი განადგურების თანამონაწილენი ვხდებით.
მიუთითეთ მას, რა შეცდომა დაუშვა.
განუმარტეთ მოსწავლეს, რა უნდა იცოდეს, რომ არ დაუშვას ანალოგიური შეცდომა.

(2) 8. მოსწავლემ დაწერა: პატივი მიაგეს იმ ოჯახს, ვინც ასეთი სასახელო შვილი გაზარდა.
მიუთითეთ მას, რა შეცდომა დაუშვა.
განუმარტეთ მოსწავლეს, რა უნდა იცოდეს, რომ არ დაუშვას ანალოგიური შეცდომა.

(1) 9. მოსწავლემ დაწერა: ტყე, მთა და მინდორი ყველაფერი მდუმარებს.
განუმარტეთ მოსწავლეს, რა უნდა იცოდეს, რომ არ დაუშვას ანალოგიური შეცდომა.

(6) 10. თქვენი მიზანია გაახსენოთ მოსწავლეებს ის საკითხები, რომლებიც დაეხმარება მათ გარდასვლის არსის უკეთ გაგებაში.

(2) I. ჩამოთვალეთ ეს საკითხები;

(2) II. აღწერეთ ერთ-ერთი სასწავლო ქმედება, რომელიც დაეხმარებათ ამ მიზნის მიღწევაში.

(1) III. დაასაბუთეთ თქვენ მიერ შერჩეული სასწავლო ქმედების ეფექტიანობა.

(გაითვალისწინეთ, თუ ამ დავალების პასუხში დაშვებული იქნება ერთი ენობრივი შეცდომა ან/და სტილისტური ხარვეზი მაინც, დაგაკლდებათ 1 ქულა).

შეფასების სქემა

№	კრიტერიუმები	კრიტერიუმების განმარტება	ქულები
I	მსჯელობის დასაბუთება (არგუმენტირება და ციტირება)	ა) მსჯელობა მკაფიოა, არგუმენტირებულია, არგუმენტები გამყარებულია შესაბამისი მაგალითებით;	2
		ბ) მსჯელობა ნაწილობრივ არგუმენტირებულია, არ არის გამყარებული შესაბამისი მაგალითებით ან დაშვებულია ფაქტობრივი შეცდომა;	1
		გ) ტექსტი არაადეკვატურადაა გაგებელი, მსჯელობა არაადამაჯერებელია, მაგალითებიც არაადეკვატურად არის მოხმობილი.	0
II	ლექსიკა და სტილი	ა) აზრი ზუსტად და მკაფიოდ არის გამოხატული, ნაწერი სტილისტურად გამართულია;	2
		ბ) აზრი ზუსტად არის გამოხატული, მაგრამ ლექსიკა მწირია ან გვხვდება სტილისტური ხარვეზები;	1
		გ) აზრი ძირითადად გასაგებია, მაგრამ სტილისტურად გაუმართავია, გვხვდება არაადეკვატური ლექსიკა.	0
III	ორთოგრაფია-მორფოლოგია, სინტაქსი და პუნქტუაცია	ა) არ არის ამ ტიპის <i>სამზე მეტი</i> შეცდომა;	2
		ბ) არ არის ამ ტიპის <i>ექვსზე მეტი</i> შეცდომა;	1
		გ) ამ ტიპის შეცდომა <i>ექვსზე მეტია</i> .	0

მოსწავლისათვის შეთავაზებული დავალება:

საზოგადოების ნაწილი მიიჩნევს, რომ ახალგაზრდების მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებაში უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს ტელევიზია.

არგუმენტირებული მსჯელობით დაეთანხმეთ ამ მოსაზრებას ან უარყავით იგი.

მოსწავლის ნამუშევარი:

პიროვნებად ჩამოყალიბების პროცესის უმნიშვნელოვანესი ეტაპია მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბება, რომელიც ინდივიდის სამოქმედო არეალისა და თვალსაწიერის მიხედვით იქმნება. მსოფლმხედველობას უმეტესწილად განსაზღვრავს გარემო, რომელშიც ვცხოვრობთ, ეს კი, უპირველეს ყოვლისა, არიან ოჯახი ან ადგილი, სადაც ინდივიდი იზრდება, პირველ შთაბეჭდილებებს იღებს სამყაროზე. უფრო მოგვიანო პერიოდში საზოგადოება ზემოქმედებს თავისი იდეებითა და მისწრაფებებით. დღევანდელ სამყაროში კი მასის აზრს ძირითადად მას მედიის საშუალებები და სოციალური ქსელები გამოხატავს, შესაბამისად ტელევიზიას უცილობლად აქვს გარკვეული გავლენა ინდივიდის მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებაზე.

დღევანდელი ახალგაზრდები მიჯაჭვულნი არიან ინფორმაციის მიღების, გავრცელებისა და გაზიარების ინტერნეტსაშუალებებს. ტელევიზია დღეს ახალგაზრდებში სოციალურმა ქსელებმა ჩაანაცვლა, თუმცა ის მაინც ინფორმაციის მიღების ძირითად წყაროდ რჩება. რა გასაკვირია, რომ ახალგაზრდებზე განსაკუთრებით ზემოქმედებს ტელევიზია. ისინი ხომ გამოუცდელები არიან, ემოციებსა და გრძნობებს აყოლილნი. ტელევიზიაც ხშირად მანიპულირებს ამით და არასწორად ან მხოლოდ ცალმხრივად გაშუქებული ინფორმაციით უეცარ აღშფოთებას ან აღტაცებას იწვევს მათში, რაც უკარგავს ახალგაზრდებს საღ, კრიტიკული აზროვნების უნარს.

როგორც აღვნიშნე, რაც უფრო მწვავედ იქნება მოვლენა გაშუქებული, მით უფრო მძაფრი რეაქცია მოყვება მას ახალგაზრდების მხრიდან. ასე რომ, სხვა მრავალ ფაქტორებთან ერთად, ტელევიზია უდიდეს გავლენას ახდენს ახალგაზრდებზე, თუმცა უმრავლეს შემთხვევაში ამ საშუალებით მიღებული მოსაზრებები უარყოფითად აისახება ჯანსაღი მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებაზე.

(გაითვალისწინეთ, თუ ამ დავალების პასუხში დაშვებული იქნება ერთი ენობრივი შეცდომა ან/და სტილისტური ხარვეზი მაინც, დაგაკლდებათ 1 ქულა).

Lined writing area consisting of multiple horizontal dashed lines.

II. ქართული ლიტერატურა

- (1) **13. მოსწავლემ დასვა შეკითხვა:** „ჰონებთან საბრძოლველად მიმავალი ვარსკენი ხუცესს აგალებს, შუშანიკს სამკაულები გამოართვას, რადგან მას ცოლად აღარ მიიჩნევს. ბრძოლიდან დაბრუნებული კი ეპისკოპოსს მიუვარდება და მოსთხოვს: „გამომეც ცოლი ჩემი, რად განმაშორებ ჩემგან?!“ რით უნდა აიხსნას ვარსკენის ამგვარი საქციელი?“

რომელი მოსაზრება გამოგადგებათ მოსწავლისათვის პასუხის გასაცემად?

- ა) ვარსკენი მისთვის საძულველ ეპისკოპოსთან ჩხუბის მიზეზს ეძებს და საბაბად დედოფლის ეკლესიაში ყოფნას იყენებს.
- ბ) ვარსკენს სძულს მეუღლე, რომელიც არ ემორჩილება, მაგრამ შვილების კეთილდღეობისათვის ცდილობს მის დაბრუნებას სასახლეში.
- გ) პიტიახში გულგრილი არ არის დედოფლის მიმართ და სამკაულების მოთხოვნა მხოლოდ ხერხია შუშანიკის გასაღიზიანებლად.
- დ) პიტიახსს უნდა, რომ ქვეშევრდომების დასანახავად ჰყავდეს ცოლი და ამ მიზნის მიღწევას ეპისკოპოსზე ძალადობით ცდილობს.

- (1) **14. მოსწავლემ დასვა შეკითხვა:** „რატომ მიმართავს გრიგოლ ხანძთელი აშოტ კურაპალატს ასე: „დავით წინასწარმეტყველისა და უფლისა მიერ ცხებულისა შვილად წოდებულთ ხელმწიფეთ?“

რომელი მოსაზრება გამოგადგებათ მოსწავლისათვის პასუხის გასაცემად?

- ა) აშოტი პირდაპირი შთამომავალი იყო დავით წინასწარმეტყველისა და ამიტომაც კურაპალატს გრიგოლ ხანძთელი მის შვილად მოიხსენიებს.
- ბ) ბაგრატიონთა სამეფო დინასტიას ქართული ტრადიცია უკავშირებდა ბიბლიურ მეფეებს, კერძოდ, დავითს – ებრაელთა მეფესა და წინასწარმეტყველს.
- გ) გიორგი მერჩულე ყველა პერსონაჟს ბიბლიურ არქეტიპს უძებნის, იგი ხანძთელს მაცხოვარს ადარებს, კურაპალატს კი – დავითს.
- დ) გრიგოლ ხანძთელი ამ სიტყვებით ვერ მიმართავდა კურაპალატს, ამიტომ უნდა ვივარაუდოთ, რომ ავტორის სურვილია – განადიდოს ბაგრატიონთა დინასტია.

- (1) **15. მოსწავლემ დასვა შეკითხვა:** „რატომ ვერ ივიწყებს თინათინი უცხო მოყმეს და რატომ ავალებს ავთანდილს მის მოძებნას, როცა მეფემაც და სპასპეტმაც დაივიწყეს ეს ამბავი?“

რომელი მოსაზრება გამოგადგებათ მოსწავლისათვის პასუხის გასაცემად?

- ა) თინათინი ვარაუდობს, რომ უცნობი რაინდი ხორციელი ადამიანი იყო, ამიტომ სურს გაიგოს, ვინ იყო ის, ვინც არ დაემორჩილა მეფის ბრძანებას.
- ბ) თინათინი შეურაცხყოფილია უცნობი რაინდის დაუმორჩილებლობით, ამიტომაც სურს მისი მოძებნა და სამაგალითოდ დასჯა, რომ სხვამ არაეინ მიბაძოს.
- გ) თინათინს იმ უძლეველი რაინდის გაცნობა სურს, რომელმაც არაბთა ჯარი დაამარცხა, რათა თავის სამსახურში ჩააყენოს.
- დ) თინათინს სურს მამას დაუმტკიცოს, რომ მასზე ძლიერია და იმ პრობლემასაც კი მოაგვარებს, რომლის გადაჭრა როსტევეანმა ვერ შეძლო.

- (1) **16. რომელი ფილოსოფიური კონცეფცია აისახა „ვეფხისტყაოსანში“?**

- ა) ეპიკურიზმი.
- ბ) ნეოთომიზმი.
- გ) ნეოპლატონიზმი.
- დ) სოფიზმი.

(1) 17. გრიგოლ ორბელიანისადმი მიწერილ ერთ-ერთ წერილში ნიკოლოზ ბარათაშვილი ასახელებს მიზეზს, რამ უბიძგა დაეწერა ლექსი „მერანი“.
რა იყო ეს მიზეზი?

- ა) ადამ მიცკევიჩის პოემა „ფარისის“ წაკითხვა.
- ბ) აუხდენელი სურვილი, გასცლოდა დამთრგუნველ ყოფას.
- გ) ბიძის, ილია ორბელიანის, ტყვედ ჩავარდნა.
- დ) უიმედო სიყვარული ეკატერინე ჭავჭავაძის მიმართ.

(1) 18. გაიხსენეთ ილია ჭავჭავაძის „მგზავრის წერილები“. ლელთ ღუნას რომელ გამონათქვამს მიემართება უშუალოდ ავტორის ფრაზა: „რადაც უეცარმა ტკივილმა ტვინიდან გულამდე ჩამირბინა, იქ, გულში გაითხარა სამარე და დაიმარხა“.

- ა) „ადრიდა ერი ერობდის, გული გულობდის“.
- ბ) „ადრიდა... ჩვენ ჩვენი თავნი ჩვენადვე გვეყუდნეს“.
- გ) „ერი დავარდნილ, გალახულ არნ, ვრდომილ-ერთომილ“.
- დ) „წარხდა ქართველთა სახელი, ქართველთა წესთ-წყობაი“.

(1) 19. გავრცელებული თვალსაზრისით, აკაკი წერეთლის შემოქმედებაში შეინიშნება რომანტიზმისათვის დამახასიათებელი მოტივები.

აკაკის რომელ ლექსს გამოიყენებთ ამ თვალსაზრისის დასასაბუთებლად?

- ა) „ვაჟა-ფშაველას“.
- ბ) „პოეტი“.
- გ) „ქებათა-ქება“ („სხვებმა სვან ღვინო...“).
- დ) „ჩანგური“.

(1) 20. ვაჟა-ფშაველას „აღუდა ქეთელაურის“ შესახებ მსჯელობისას მოსწავლემ დასვა შეკითხვა: „თუკი აღუდა მკლავის მოჭრის ტრადიციის წინააღმდეგი იყო, რატომ მოაჭრა მარჯვენა მუცვალის ძმას“?

რომელი მოსაზრება გამოგადგებათ მოსწავლისათვის პასუხის გასაცემად?

- ა) აღუდა ამ დრომოჭმული ტრადიციის წინააღმდეგი იყო, თუმცა დათმობაზე წავიდა და მუცვალის ძმას ხევესურთა გულის მოსაგებად მოაჭრა მკლავი.
- ბ) ქისტების მიერ ჩადენილი ქურდობით განრისხებული აღუდა შეპყრობილი იყო შურისძიების გრძნობით და მუცვალის ძმისთვის მკლავის მოჭრით რისხვა დაიცხრო.
- გ) მუცვალის ძმას რომ მოაჭრა მარჯვენა, მაშინ აღუდას ჯერ კიდევ არ ჰქონდა გაცნობიერებული – რამდენად მიუღებელი იყო ეს ადათი.
- დ) მუცვალის ძმისთვის მკლავის მოჭრით აღუდას სურდა, ხევესურებისთვის ეჩვენებინა, რამდენად შემზარავია ეს ტრადიცია და აემხედრებინა ისინი ადათის წინააღმდეგ.

(1) 21. დავით კლდიაშვილის შემოქმედების შესწავლის დროს მოსწავლემ დასვა შეკითხვა: „რატომ გაუჭირდა ქართველ თავადაზნაურობას ახალ რეალობასთან – კაპიტალისტური ცხოვრების წესთან – შეგუება და მისთვის აღდოს აღება?“

რომელი მოსაზრება გამოგადგებათ მოსწავლისათვის პასუხის გასაცემად?

- ა) ბატონყმობის გაუქმების შემდეგ არისტოკრატია მიწებისა და სახლ-კარის მოვლა-პატრონობას შეუდგა და ახალი რეალობის აღსაქმელად საჭირო დრო აღარ ჰქონდა.
- ბ) თავადაზნაურობა, რომელიც ისტორიულად ქვეყანას მტრებისაგან იცავდა, ფიზიკურ შრომასა და პრაქტიკულ საქმიანობას თავისი ღირსებისათვის შეუფერებლად მიიჩნევდა.
- გ) ქართველ თავადაზნაურობას არ ჰქონდა უნარი მიეღო შესაბამისი სწავლა-განათლება, რაც ახალი რეალობის ადეკვატური აღქმისათვის იყო საჭირო.
- დ) ქართველი თავადაზნაურობა ხვდებოდა, რომ კაპიტალიზმი დროებითი მოვლენა იყო და არ ღირდა მის არსში საფუძვლიანად გარკვევა.

(1) **22. მიხეილ ჯავახიშვილის „ჯაყოს ხიზნების“ შესწავლის დროს მოსწავლემ იკითხა:** „რას გულისხმობს თეიმურაზი, როცა ამბობს: „ქეჩოდან მოყოლებული ფეხის ფრჩხილებამდე აზნაურები ვართ“?

რომელი მოსაზრება გამოგადგებათ მოსწავლისათვის პასუხის გასაცემად?

- ა) აზნაურობა ამ შემთხვევაში არა წოდებრივი მდგომარეობის, არამედ ზოგადად ქართველის გამორჩეულობისა და არისტოკრატიზმის აღმნიშვნელია.
- ბ) აზნაურობა ამ შემთხვევაში არა წოდებრივი მდგომარეობის, არამედ ზოგადად ქართველთა უმოქმედობისა და ამპარტაგნობის გამოხატულებაა.
- გ) აზნაურული თვითშეგნების შენარჩუნება საჭირო იყო იმდროინდელი საზოგადოებისათვის, რათა ერს ტრადიციული ფასეულობები არ დაეკარგა.
- დ) აზნაურული თვითშეგნების ჩამოყალიბება იმდროინდელი საზოგადოების გადარჩენის ერთადერთი გზა იყო და თეიმურაზი ამ იდეას ამკვიდრებდა.

(1) **23. პოლიკარპე კაკაბაძის „ყვარყვარე თუთაბერის“ შესწავლის დროს კლასში დაისვა შეკითხვა:** „მართალია, ნაცარქექია შრომისმოყვარეობით არ გამოირჩევა, მაგრამ მოხერხებულობითა და გონიერებით დევს, ბოროტებას, ამარცხებს და რამდენად სწორია ყვარყვარეს შეღებვა ნაცარქექიასთან?“

რომელ მოსაზრებას გამოიყენებთ ამ კითხვაზე პასუხის გასაცემად?

- ა) ზღაპრული ნაცარქექიაც, ყვარყვარეს მსგავსად, უარყოფითი პერსონაჟია და საზოგადოების დამორჩილებაზე ზრუნავს.
- ბ) ყვარყვარეს ზღაპრულ ნაცარქექიასთან არაფერი აკავშირებს და ამ მეტსახელს მას უმართებულოდ უწოდებენ.
- გ) ყვარყვარეც ნაცარქექიასავით უსაქმურია, თუმცა ეშმაკობისა და ალღოს წყალობით ახერხებს საკუთარი მიზნის მიღწევას.
- დ) ყვარყვარეც მოხერხებუელი, გონიერი და უსაქმურია, თუმცა ქვეყნის კეთილდღეობაზე ფიქრობს და არავის აზარალებს.

(1) **24. ნიკო ლორთქიფანიძის მოთხრობის („შელოცვა რადიოთი“) შესახებ მსჯელობისას მოსწავლემ გამოთქვა მოსაზრება:** „ელი გორდელიანის დაკავშირება ნიკოლოზ ბარათაშვილთან არალოგიკურია, რადგან ელიმ, ბარათაშვილის „მერანის“ ლირიკული გმირისაგან განსხვავებით, სამშობლო დატოვა არა მაღალი იდეალების, არამედ მატერიალური კეთილდღეობის გამო“.

რომელი მოსაზრება გამოგადგებათ ავტორის პოზიციის ასახსნელად?

- ა) ელი გორდელიანი, მსგავსად ბარათაშვილისა, არისტოკრატთა ფენას ეკუთვნის და აგრძელებს წინაპართაგან საფუძველჩაყრილ „საერთო განვითარების შენელებულ მხედრულ სულს“.
- ბ) ელი გორდელიანი, მსგავსად ბარათაშვილის თანამედროვე ქალებისა, ფიქრობს: „ჯანი გავარდეს აწ შვილსაც, მამულს, ოღონდ ვაამოთ ჩვენს საკუთარს გუღს...“
- გ) ელი გორდელიანი, მსგავსად ბარათაშვილისა, არ აღიარა თანამედროვე საზოგადოებამ და იგი სამშობლოსათვის გაწეული დეაწლის დაუფასებლად წავიდა ამ ქვეყნიდან.
- დ) ელი გორდელიანი ტრაგიკული პიროვნებაა, რომელსაც, მსგავსად ბარათაშვილისა, აუხდა სიტყვები: „ნუ დავიმარხო ჩემსა მამულში, ჩემთა წინაპართ საფლავებს შორის...“

III. წაკითხულის გააზრება და ლიტერატურის სწავლების მეთოდика

ყურადღებით წაკითხეთ რევაზ ინანიშვილის მოთხრობა „ომის ნამდვილი სუნი“ (შემოკლებული ვარიანტი):

მარტის ამ ჩამოღუშულ დღეებში ჩვენი ნათესაობა დასტიროდა ფრონტზე დაღუპულ ყველაზე უფროსს ჩემს ბიძაშვილებს შორის, ქალაქელ ბიჭს, რომლის დასახასიათებლად დღემდე გვაქვს შემორჩენილი ასეთი თქმა: ომამდე, სპარტაკ ბაღაშვილი რომ გამოვიდოდა საღამოობით, მარჯვენა მხარეს ცეზარს მოიყოლებდა, თავისზე სამი წლით უმცროსსო. მეც მასსოვს ისინი ერთად – თეთრპერანგიანები, შავკისერდაღერებულები, ჯიუტქონრიანები და სახეგანათებულნი.

ორმოცდარის ოქტომბერში რაღაც უცნაურად გაშავებული და გაფითრებული ცეზარი, ორ ყავარჯენზე დაყრდნობილი, თითქმის თვენახევრით ჩამოვიდა შინ. კონტუზირებულიც ხომ არ არისო – არავისთან არაფერს ამბობდა ომის სიძნელეებზე, იღიმებოდა სულ ოდნავ და გვერდზე, ხანდახან თუ გამოაჩენდა ბაგის ბოლოზე ოქროს კბილს. გვეფერებოდა, გვეკოცნიდა უმცროს ბიძაშვილებს, გვჩუქნიდა წითელ ტკიცინა სამთუმნიანებს.

მხოლოდ ერთხელ ვნახე გულიანად გაცინებული – შვიდ ნოემბერს, ქვემოთ, პლესანოზე. ისა და მისი მეგობარი, ისიც ლეიტენანტი, ისიც ორ ყავარჯენზე დაყრდნობილი, ერთმანეთს მიჰყვებოდნენ და ისე იცინოდნენ. ეცინებოდათ ყალბ მხარბუჯიან კოსტუმებში გამოწყობილ ნაპატიებ ძიებზე, რომლებიც თოჯინური სიბეჯითით გადადიოდნენ ქუჩაზე. „ჯერ ნამდვილი მხარბუჯისა... და მერე...“ იბახდა ცეზარი. „გუშინ მეკითხება ერთი მანდილოსანი, – თქვა მისმა მეგობარმაც. – რატომ ხართ ყველანი ხელში და ფეხში დაჭრილებიო?!“ „კრეტინკა!“ იცინოდა ცეზარი.

ადრე ხშირად გამბრაზებული დედისა, ცეზარი ახლა სულ თავდახრილი იდგა მის წინაშე. აი, ვხედავ ფალანგასავით შემზარავ მისი ხელის შავ მტევანსაც დედის შევერცხლილ საფეთქელთან გატვრენილს...

ორჯერ ვნახე გამწყვრალიც. ერთხელ, პატრულს რომ უყვირა: «Я тебе покажу «кацо», сопляк несчастный». მეორედ, ღვინოს რომ სვამდნენ, ჭიქა ჭახანით დადგა მაგიდაზე, შუბლზე მიიჭირა მჯიღი და კბილების კრაჭუნით თქვა, – „ძმაკაცის ტვინი!..“

შეგბულებების ბოლომდე არ დარჩენილა შინ. რაღაცნაირად გუნებაარეული, ხუთი დღით ადრე ბრუნდებოდა ნაწილში, ცოტა ხნით მოდგა ვაგონის კართან. მატარებელი დაიძრა. ცეზარმა ოდნავ აიწია მაღლა, ჯერ თითქოს უფრო გაუმკაცრდა სახე, მერე გაეღიმა, გაუბრტყინდა ოქროს კბილიც ბაგის ბოლოზე... და მე დავინახე: ერთი მაღალი, ბეწვის თეთრსაყელიანი, თეთრბერეტიანი ქალი აშკარად მოეფარა სადგურის რკინის ბოძს, მერე შუბლიც მიაჭირა ამ რკინის ბოძს.

ორმოცდასამის მარტის დასაწყისის მოღუშულ დღეს გერმანელი სნაიპერის ტყვიამ მუზარადი შეუნგრია უფროს ლეიტენანტ ცეზარს. მისმა შემზარავამდე ძლიერმა ხელებმა დურბინდის შეკავებაც კი ვეღარ შესძლეს. – Командир! Командир! – ამოდ აჭანჭყარებდნენ გულადმა გადავარდნილს. უფროსი ლეიტენანტი ცეზარი დიდებულად იწვა, მარცხენა წარბთან სისხლჩამომდინარი, თითქოს სიხარულითაც კი უბრწყინავდა ოქროს კბილი ბაგის ბოლოზე...

ორმოცდასამის ჩამოღუშული მარტის შუა რიცხვებში, ერთ შებინდებულზე, ჩვენი კარი შემოაღო იმ მაღალმა ქალმა, მე რომ დავინახე სადგურში ცეზარის გაცილებისას. თითქოს შეაკრთო ჩვენი ოთახის სიპატარავემ, სიბნელემ. კართანვე შეჩერდა და ზურგით მიეყუდა მიხურულს. ჩვენ ორნი ვიყავით შინ, მე და ჩემი და, მასთან შედარებით პატარები, – დედა სამუშაოდან დაბრუნდებოდა ათის მერე, – გვენთო მთლად პატარა ლამპა, შუშის მაგივრად მრგვალად მოხვეული რვეულის ფურცელი გვედგა ზედ, გვენთო ნავთქურაც, იქიდანაც ამოდიოდა შუქი, მაგრამ ახალშემოსულისთვის, სანამ თვალს შეაჩვევდა, მაინც საკმაოდ ბნელოდა. შემოვიდა თუ არა, მე ის მაშინვე ვიცანი. ისევ ის პალტო ეცვა, საყელოზე თეთრბეწვშემოვლებული, ბერეტიც თეთრი ეხურა, წინწამოწეული. მერე, წლების შემდეგ, მივხვდი, რომ მაშინ ის ძალიან ჰგავდა ფრანგ მსახიობ ქალს მიშელ მორგანს. ჩემი დაც შემფოთებული იდგა. უთუოდ მასაც აღელვებდა ჩვენი პაწაწინა ოთახისათვის უჩვეულოდ ელეგანტური სტუმარი, თან შემოყოლილი მისი აშკარა ქალური კეთილსურნელება. ვერც ერთი ვერ ვიღებდით ხმას. მაშინ ქალმა თქვა, – „მე ელისო ვარ!“ მოვიდა ჩვენთან, ერთად მოგვხვია გრძელი ხელები, მოგვეფერა სახეზე საფეთქლით, და იქვე, ჩვენს სახეებთან აუვარდა ქვითინი, ქვითინებდა ჯერ ასე, ჩვენთან ჩამოსრილი, მერე სკამზე მჯდარი, ნაწვევტ-ნაწვევტ ამბობდა სიტყვებს: „რა დაგვემართა, პატარებო! როგორღა მოვიქცე მე. დღეს თქვენთან ვტირი, მერე სადღა ვტირო, ვისთან ვტირო, ყველაზე დიდი სატირალი ხომ მე მაქვს, მე, მე...“

ჩვენც ვტიროდით, მეცა და ჩემი დაც.

ბოლოს შეიკავა თავი, შეიმშრალა ცრემლები, ისევ მოგვეფერა, პატივაც ითხოვა ამგვარი შეშფოთებისთვის და წავიდა. წავიდა აშკარად წონასწორობა დაკარგული, მთვარეულივით მიქანობდა ქვაფენილზე და სიბნელეში.

როცა შემოვბრუნდით, მაშინ შევნიშნეთ, რომ პატარა ტუმბოზე რაღაც შეხვეული იდო. აღმოჩნდა ორი ფილა შოკოლადი. ორი ფილა შოკოლადი ორმოცდასამის მარტში!..

1) წაკითხულის გააზრება

დავალების შესასრულებლად ყურადღებით გაეცანით ტექსტს. კითხვებზე პასუხების გაცემა მაშინ დაიწყეთ, როდესაც ტექსტის შინაარსი მთლიანად გასაგები იქნება. მოცემული ოთხ-ოთხი პასუხიდან აირჩიეთ მხოლოდ ერთი. მონიშნული პასუხი გადაიტანეთ პასუხების ფურცელში ამგვარად: პასუხის შესაბამის უჯრედში გააკეთეთ აღნიშვნა – **X**.

(1) 25. რომელ ლიტერატურულ მიმართულებას ეკუთვნის ეს ტექსტი?

- ა) პოსტმოდერნიზმს.
- ბ) რეალიზმს.
- გ) რომანტიზმს.
- დ) სიმბოლიზმს.

(1) 26. ტექსტის რომელ მონაკვეთშია გამოყენებული კონტრასტი მხატვრული ეფექტის მისაღწევად?

- ა) „კონტუზირებულიც ხომ არ არისო – არავისთან არაფერს ამბობდა ომის სიძნელებებზე, იღიმებოდა სულ ოდნავ და გვერდზე...“
- ბ) „ორმოცდაორის ოქტომბერში რაღაც უცნაურად გაშავებული და გაფითრებული ცეხარი... თითქმის თვენახევრით ჩამოვიდა შინ“.
- გ) „ორ ყავარჯენზე დაყრდნობილი, ერთმანეთს მიჰყვებოდნენ... ეცინებოდათ ყალბ მხარბეჭიან კოსტუმებში გამოწყობილ ნაპატიებ ძიებზე...“
- დ) „რადაცნაირად გუნებაარეული, ხუთი დღით ადრე ბრუნდებოდა ნაწილში, ცოტა ხნით მოდგა ვაგონის კართან“.

(1) 27. რის თქმა სურს ავტორს ტექსტის ამ მონაკვეთით: „ადრე ხშირად გამბრაზებელი დედისა, ცეხარი ახლა სულ თავდახრილი იდგა მის წინაშე“?

- ა) ომმა ცეხარი დაუნდობელ და შეუწყნარებელ ადამიანად აქცია.
- ბ) ომმა ცეხარის ხასიათი რადიკალურად შეცვალა და გააუხეშა.
- გ) ომმა ცეხარს ადამიანის დაფასება და შეწყალება ასწავლა.
- დ) ომმა ცეხარს ახლობლების სიბრალული და დაფასება ასწავლა.

(1) 28. სავარაუდოდ, რა შეიძლებოდა ყოფილიყო იმის მიზეზი, რომ ცეხარი „შვებულების ბოლომდე არ დარჩენილა შინ“?

- ა) ოჯახში შექმნილმა გაჭირვებამ აიძულა დროზე ადრე შეეწყვიტა შვებულება.
- ბ) პირადი ურთიერთობის სირთულეებმა აიძულა დროზე ადრე შეეწყვიტა შვებულება.
- გ) სამშობლოს დაცვის სურვილმა აიძულა დროზე ადრე შეეწყვიტა შვებულება.
- დ) სახელის მოხვეჭის სურვილმა აიძულა დროზე ადრე შეეწყვიტა შვებულება.

- (1) **29. რაზე მიანიშნებს ავტორი ფრაზით:** „მაღალი, ბეწვის თეთრსაყელოიანი, თეთრბერეტიანი ქალი აშკარად მოეფარა სადგურის რკინის ბოძს, მერე შუბლიც მიაჭირა ამ რკინის ბოძს“?
- ა) ცეზარი ამ ქალის გულის მოსაკლავად აპირებდა თავის გაწირვას.
  - ბ) ცეზარი ამ ქალისათვის სიყვარულის დასამტკიცებლად მიდიოდა ფრონტზე.
  - გ) ცეზარის ფრონტზე გამგზავრება ტრაგედია იყო ამ ქალისათვის.
  - დ) ცეზარის ფრონტზე გამგზავრება ტრაგედია იყო მთელი ქვეყნისათვის.

(1) **30. რომელი ფრაზა მიანიშნებს ომისდროინდელ გაჭირვებაზე?**

- ა) „გვენთო მთლად პატარა ლამპა, შუშის მაგივრად მრგვალად მოხვეული რვეულის ფურცელი გვედგა ზედ“.
- ბ) „ისევ ის პალტო ეცვა, საყელოზე თეთრბეწვშემოვლებული, ბერეტიც თეთრი ეხურა“.
- გ) „ჩვენი კარი შემოაღო იმ მაღალმა ქალმა, მე რომ დავინახე სადგურში ცეზარის გაცილები-სას“.
- დ) „მხოლოდ ერთხელ ვნახე გულიანად გაცილებული – შვიდ ნოემბერს“.

(1) **31. მთავარი პერსონაჟი არის:**

- ა) ამპარტავანი.
- ბ) დაუნდობელი.
- გ) მამაცი.
- დ) მეოცნებე.

(1) **32. როგორ შეიძლება დაგახასიათოთ, სტილის თვალსაზრისით, ეს მხატვრული ტექსტი?**

- ა) ლაკონიური, ემოციური და ქვეტექსტებით მდიდარი.
- ბ) ლაკონიური, სიმბოლოებითა და მეტაფორებით მდიდარი.
- გ) რთულად აღსაქმელი, ალეგორიებით გადატვირთული ტექსტი.
- დ) სტატიკური სურათი, სადაც მოქმედება არ ვითარდება.

(1) **33. რის შესახებ არ არის საუბარი ამ ტექსტში?**

- ა) მატერიალური გაჭირვების.
- ბ) ტრაგიკული სიყვარულის.
- გ) სამშობლოსთვის თავდადების.
- დ) უცხოეთიდან დაბრუნების.

(1) **34. რა აზრს გამოხატავს ავტორი ტექსტის უკანასკნელი წინადადებით:** „ორი ფილა შოკოლადი ორმოცდასამის მარტში!“?

- ა) საყოველთაო გაჭირვების გამო ადამიანები ზნეობრივ კომპრომისს არ ერიდებოდნენ.
- ბ) საყოველთაო გაჭირვების გამო ბავშვებზე სათანადოდ ვერავინ ზრუნავდა.
- გ) საყოველთაო გაჭირვების ფონზე ეს საოცარი საჩუქარი იყო ბავშვებისთვის.
- დ) საყოველთაო გაჭირვების ფონზე საზოგადოება გულგრილი იყო ბავშვების მიმართ.

2) სწავლების მეთოდთა (დავალბა № 35)

ა) იმსჯელეთ, რა არის ამ ტექსტის მთავარი სათქმელი და რა მხატვრული საშუალებებითაა იგი რეალიზებული.

(პასუხი, რომელიც 50 სიტყვაზე ნაკლებს შეიცავს, არ გასწორდება).

ბ) გაანალიზეთ პრობლემა, რომელსაც ტექსტის გაგებისა და გააზრებისას შეიძლება წააწყდნენ მოსწავლეები.

ანალიზის დროს:

- მოიხმეთ ტექსტიდან მაგალითები, რომლებიც თვალსაჩინოს გახდის თქვენ მიერ გამოყოფილი პრობლემის არსებობას;
- ახსენით, რა მიზეზით (მიზეზებით) შეიძლება შეექმნათ ეს პრობლემა მოსწავლეებს ამ კონკრეტული ნაწარმოების შესწავლისას.

(პასუხი, რომელიც 50 სიტყვაზე ნაკლებს შეიცავს, არ გასწორდება).

- გ) დასახეთ შექმნილი პრობლემის დაძლევის გზები.
- აღწერეთ ის **სასწავლო ქმედება**, რომელსაც გამოიყენებთ კლასში მუშაობის დროს;
  - ახსენით, როგორ დაეხმარება ეს **სასწავლო ქმედება** მოსწავლეებს ამ ნაწარმოების თავისებურების გაგებასა და გააზრებაში;
  - ახსენით, როგორ დააძლევენ ეს **სასწავლო ქმედება** მოსწავლეებს ტექსტის შესწავლისას წამოჭრილ პრობლემას.
- (პასუხი, რომელიც 50 სიტყვაზე ნაკლებს შეიცავს, არ ვასწორდება).

